
TECHNIQUES OF EXPLAINING UNKNOWN WORDS IN GERMAN LANGUAGE TEACHING

Marica Tasevska

"Goce Delchev" University, Faculty of Philology, Shtip, North Macedonia, marica.tasevska@ugd.edu.mk

Natasha Sarafova

"Goce Delchev" University, Faculty of Philology, Shtip, North Macedonia, natasa.sarafova@ugd.edu.mk

Abstract. The goal of every modern German language teaching is acquisition of language competences, that is, training students to manage themselves in everyday communicative situations. Knowing as many words as possible of the target language is certainly one of the main elements for smooth communication. Apart from the continuous practice and repetition of the words, teacher's approach towards the explanation of new words in German language teaching is also of great importance. One of the oldest and at the same time easiest explanation technique for teachers is the direct translation into the native language. Since the emergence of the grammar-translation method, the direct translation of unknown words has been the main and basic technique applied in the German language teaching. With the appearance of the direct method, through the audio-lingual and audio-visual method, up to the pragmatic-functional concept, various techniques of explaining the unknown vocabulary appeared, with the aim of more effective and long-term memorization of the certain vocabulary. The purpose of this paper is to determine how much various techniques for explaining new words are applied in German language teaching. This paper presents a large number of techniques for explaining unknown words, namely non-verbal and verbal techniques of explanation, and through a questionnaire conducted among German language teachers, mostly from the Eastern region, it determines which technique is most used in modern German language teaching.

Keywords: German language, teaching, explanation technique, vocabulary

ТЕХНИКИ НА ОБЈАСНУВАЊЕ НА НЕПОЗНАТИТЕ ЗБОРОВИ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК

Марица Тасевска

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип, Северна Македонија,
marica.tasevska@ugd.edu.mk

Наташа Сараfoва

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип, Северна Македонија
natasa.sarafova@ugd.edu.mk

Апстракт: Целта на секоја модерна настава по германски јазик е стекнување на јазични компетенции односно оспособување на учениците да се снаоѓаат во секојдневни комуникативни ситуации. Познавањето на што е можно повеќе зборови од јазикот цел секако претставува еден од главните елементи за непречена комуникација. Освен континуираното вежбање и повторување на зборовите од голема важност е и пристапот на наставникот во однос на објаснувањето на новите зборови во наставата по германски јазик. Една од најстарите, а воедно и најлесна за наставниците техника на објаснување, е директниот превод на мајчин јазик. Уште со појавата на граматичко-преводниот метод, директното преведување на непознатите зборови била главна и основна техника која се применувала во наставата по германски јазик. Со појавата на директниот метод, преку аудио-лингвалниот и аудио-визуелниот метод, па се до прагматично-функционалниот концепт се појавиле разновидни техники на објаснување на непознатиот вокабулар, со цел поефективно и долгорочно запаметување на иститиот. Денес понудата на разновидни техники за објаснување на новите зборови е огромна, но колку истите техники се применуваат во наставата по германски јазик е всушност целта на овој труд. Во трудот се презентирани голем број техники на објаснување на непознатите зборови и тоа невербалните и вербалните техники на објаснување, а преку анкетен лист спроведен меѓу наставниците по германски јазик, најмногу од источниот регион, се утврдува која од овие техники најмногу се применува во современата наставата по германски јазик.

Клучни зборови: германски јазик, настава, техники на објаснување, вокабулар

1. ВОВЕД

Важноста на вокабуларот при изучување на странскиот јазик може да се истакне преку цитатот на Фројденштај во кој вели дека сè уште не постои комуникација која била попречена поради недоволно познавање и правилна употреба на одредени граматички структури на еден јазик, но постојат одредени комуникативни ситуации каде комуницијата воопшто не може да биде реализирана поради непознавање на вокабуларот на еден јазик (Freudenstein, 1999). Вокабуларот игра клучна улога при изучувањето на еден јазик затоа што секој јазик располага со мноштво зборови, затоа што вокабуларот на еден јазик е доста комплексен (од аспект на полисемантика и идиоматика) и затоа што разбирањето и интеракцијата се дел од основните човекови потреби.

Под терминот вокабулар се подразбира збир на сите зборови на еден јазик. Германскиот речник од Јакоб и Вилхем Грим опфаќал околу 350 000 зборови, додека пак денес стандардниот германски јазик опфаќа околу 75 000 зборови, а вкупниот број на зборови со кој располага германскиот јазик се проценува од 300 000 до 500 000 зборови (Heyd, 1990: 91). Според направените пресметки од одредени институти и центри за германски јазик како странски јазик, а со цел непречена секојдневна комуникација на германски јазик, потребно е секој изучувач на германскиот јазик да располага со околу 8000 зборови, кои би ги препознал или разбрал во одредена комуникативна ситуација и околу 2000 зборови кои активно би ги употребувал.

Лингвистичката поделба на зборовите во зборовни групи е направена според семантичките, морфолошките и сингачичките критериуми. За јазично дидактички цели зборовите се делат на две зборовни класи и тоа:

- Отворена класа во која припаѓаат менливите зборови како именките, придавките и глаголите. Овие зборови можат да претрпуваат промени односно со додавање на префикси и суфикси го менуваат своето граматичко значење и
- Затворена класа на зборови во која припаѓаат неменливите зборови како заменките, прилозите, сврзниците, честиците, модалните зборови и сл. Овие зборови секогаш се јавуваат во иста форма и не претрпуваат измени.

За наставата по странски јазик од големо значење е да се усвојат што е можно поголем број на зборови, неопходни за непречена секојдневна комуникација. Врз основа на потребите за наставната пракса разликуваме:

- Продуктивни или активни зборови - зборови кои изучувачите на јазикот активно ги употребуваат;
- Рецептивни или пасивни зборови – зборови кои изучувачите на јазикот некогаш ги имаат учено, истите можат да ги препознаат во одредени контексти, но активно не ги употребуваат во секојдневната комуникација и
- Потенцијални зборови – во оваа група припаѓаат сложените зборови чие значење изучувачите на германскиот јазик можат да го препознаат, познавајќи ги правилата за зборообразување.

Не постои човек кој во целост го познава вокабуларот на мајчиниот јазик. Просечниот изворен говорител активно употребува околу 15 000 зборови. Оттука можеме да заклучиме дека тој број значително се намалува кога станува збор за странскиот јазик. Одредени истражувања покажуваат дека оној кој познава минимум 1000 зборови од странскиот јазик, може да разбере околу 80% од некој нормален текст. Секако, со зголемувањето на фондот на зборови процентот на разбирање на одредени текстови се зголемува. Голем број истражувања од областа на психологијата покажале дека во човечкиот мозок постојано се создаваат нови јазични врски, па оттука многу е важно да се спомене дека долгорочното запаметување на новиот вокабулар не може да се реализира преку постојано учење на изолирани зборови, туку само преку асоцијации и создавање врски со други зборови (антоними, синоними, колокации, координации итн.). Затоа, освен самостојното учење и увежбување на новиот вокабулар, потребно е наставниците да употребуваат нови техники при објаснувањето на значењето на истите.

2. ТЕХНИКИ НА ОБЈАСНУВАЊЕ НА НЕПОЗНАТИТЕ ЗБОРОВИ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК

За разлика од мноштвото препораки за објаснување на граматиката на германскиот јазик, во прирачниците за наставници постојат оскудни инструкции за начинот на објаснување на непознатите зборови. Најголем проблем се јавува кога наставникот го објаснува непознатиот збор преку директен превод на мајчин јазик. Со цел да се создаваат нови зборовни врски, а со тоа и да се збогати фондот на зборови со кој располага секој ученик, од голема важност е да се применуваат што е можно повеќе техники на објаснување на новата лексика во наставата по германски јазик. Техниките на објаснување на непознатите зборови можат да се поделат во две групи и тоа:

- Невербални техники на објаснување на непознатите зборови и
- Вербални техники на објаснување на непознатите зборови.

Вербалните техники на објаснување на зборовите можат понатаму да се поделат на еднојазични и двојазични техники на објаснување.

Невербални техники на објаснување на непознатите зборови:

- Објаснување на непознатите зборови со помош на пиктограми

Слика 1. (Schumann, 1992 во Bohn, 1999 : 59)

- Објаснување на непознатите зборови со помош на сообраќајни знаци

Слика 2. (Seidenstecher 1998, во Bohn 1999 : 59)

- Објаснување на непознатите зборови со користење на цифри: 1,2,3,4,5,6,7
- Објаснување на непознатите зборови со помош на симболи: ¥ Ω Σ α
- Објаснување на непознатите зборови преку мимики, гестови и пантомима

Слика 3. (Mebus, 1989 во Bohn, 1999: 63)

- Објаснување на непознатите зборови преку имитирање на звуци: *pfeifen* (свиркање), *klatschen* (ракоплескање), *husten* (кашлање)
- Објаснување на непознатите зборови преку директно посочување на предметот. На пример зборот *Tafel* наместо да се преведува, наставникот може директно да покаже кон таблата: *Das ist eine Tafel.*

Вербални техники на објаснување на непознатите зборови

Еднојазични:

- Разбирање на непознатиот збор од контекст – при објаснувањето на непознатите зборови од контекст треба да се внимава на употреба на веќе познати зборови кои укажуваат на значењето на непознатиот збор. На пример: *Das Wasser gefriert bei 0 °C.* (Водата замрзнува на 0 степени.)
- Објаснување на непознатите зборови со користење на антоними: *Tag – Nacht* (ден – ноќ), *hell – dunkel* (светло – темно), *lachen – weinen* (се смее – плаче)
- Објаснување на непознатите зборови преку користење на правилата за зборообразување – на овој начин значењето на непознатите зборови се препознава преку значењето на познатиот збор. На пример: *verdanken* (се заблагодарува). Познатиот глагол *danken* може да укаже на значењето на глаголот *verdanken*.
- Објаснување на непознатите зборови со помош на низи – на овој начин зборовите се употребуваат по логичен редослед со цел да се олесни разбирањето на поединечен збор. На пример: *Januar – Februar – März* (јануари – февруари – март ...); *zehn – zwanzig – dreißig* (десет – дваесет – триесет)
- Објаснување на непознатите зборови по пат на хиерархија

Постојат неколку можности за ваков вид на вмрежување на зборовите и тоа:

- Поврзување на зборовите со некој познат хиперним: *Orangen und Äpfel sind Obst.* (Портокалите и јабољката се овошје)
- Објаснување на хипернимот преку веќе познати хипоними како на пример: *Tische und Stühle sind Möbel.* (Масите и столовите се мебел)

- земање предвид на една карактеристика на терминот како на пример потребното време за транспортирање на писмо: *Normalbrief – Eilbrief – Telegramm*
- објаснување на термините по пат на аналогија: *Zücker – süß (ueker – слатко); Pfeffer – scharf (бибер – луто)*
- објаснување на непознатите зборови по пат на едначење: *ein Dutzend=12 Stück (дузена=12 парчиња)*
- објаснување на непознатите зборови со дефиниции: *Windmühle (ветерница) – eine Mühle, die die Windkraft als Antrieb für ein Mahlwerk ausnutzt.*
- Објаснување на непознатите зборови преку пример реченици: *Großstadt (голем град): London und Kairo sind Großstädte, Seife (сапун): Wir waschen uns mit Wasser und Seife.*
- Објаснување на непознатите зборови по пат на парафразирање: *bunt (шарено): etwas hat mehrere Farben, Paar (пар): zwei Dinge die zusammen gehören.*

Двојазични

- Превод на мајчин јазик: *Tisch – маса, Geduld – трпеливост*
- Истакнување на сличностите помеѓу мајчиниот јазик и германскиот јазик: *Tasche – ташна, Theater – театар*
- Истакнување на сличностите помеѓу првиот (англискиот) и вториот (германскиот) странски јазик: *apple – Apfel, book – Buch*
- Интернационализми: *Musik, Minute, Polizei*

3. ДИСКУСИЈА

За да се утврди која од овие техники најчесто се користи при објаснувањето на непознатите зборови во наставата по германски јазик беше спроведена анкета со 17 наставници по германски јазик. Најмногу од нив предаваат германски јазик во училиштата од источниот дел на Република С.Македонија. Наставниците можеа да изберат кои од понудените техники за објаснување на непознатите зборови кои ги презентиравме во трудот најмногу ги користат во наставата по германски јазик. Добените резултати од анкетата со наставниците илустративно се прикажани на Слика 4.

Слика 4. Илустративен приказ на добиените резултати од анкетата со наставниците по германски јазик

Од Слика 4 може да се забележи дека најголем број од анкетираниите наставници, дури 88,2%, доста често непознатите зборови ги објаснуваат преку мимики и гестукулации. 82,4% ги поттикнуваат учениците од контекст да го препознаат значењето на зборот. 70,6% од нив ги користат антонимите како помош при објаснување на значењето на непознатите зборови, а ист толкав процент се служат со предзнаењата кои ги имаат учениците од првиот странски јазик кој се изучува во училиштата, а тоа е англискиот јазик. 64,7% од наставниците при објаснувањето на непознатите зборови се служат со мајчиниот јазик односно преку

истакнување на сличностите помеѓу германскиот и македонскиот јазик. Околу половина од анкетираниите наставници директно ги преведуваат непознатите зборови на мајчин јазик или пак ја користат техниката на парафразирање при објаснување на значењето на зборот. 35,3% објаснувањето на непознатите зборови го реализираат преку имитирање на звуци, а доста помал процент од околу 11%, или само двајца од наставниците во пракса се послужиле со техниките на објаснување по пат на аналогија или еднаквост. Само 5,9 % од наставниците ги користат собакајните знаци, симболите и цифрите при објаснување на непознатите зборови.

4. ЗАКЛУЧОК

Усвојувањето на што е можно поголем фонд на зборови игра клучна улога во секојдневната комуникација. Непознавањето на доволен број странски зборови ја попречува или целосно оневозможува и комуникацијата на странскиот јазик. Освен потребата од постојано учење и увежбување на новите зборови од суштинско значење е и начинот на објаснување на непознатите зборови од страна на наставниците. Постојат голем број на техники со чија помош објаснувањето на овие зборови може да овозможи поефективно и долгорочно меморирање на истите. Колку од овие техники се применуваат во современата настава по странски јазик беше и целта на овој труд. Од спроведената анкета помеѓу наставниците по германски јазик се утврдува дека најголем број од наставниците ги применуваат двојазичните техники на објаснување на значењето на непознатите зборови, преку споредба на мајчиниот и странскиот јазик или пак преку споредба на англискиот и германскиот јазик. Позитивно изненадува фактот дека дури повеќе од 80% од наставниците ги поттикнуваат учениците сами да го осознаат значењето на непознатиот збор од контекст. Овде станува збор за природен процес на усвојување на новите зборови кој протекува на ист начин како и несвесното усвојување на мајчиниот јазик преку читање и слушање. Доста голем процент од наставниците ги употребуваат и невербалните техники на објаснување на непознатите зборови како што се мимиките и гестикациите и имитирањето на звуци, но сепак многу мал број од нив ги користат пиктограмите и собакајните знаци како помош за објаснување на непознатиот збор. Употребата на разновидни техники на објаснување на непознатите зборови позитивно влијае и на мотивација за учење на странскиот јазик. На овој начин учениците се поттикнуваат на размислување и земаат активно учество во наставата по германски јазик што всушност претставува и основна цел на секоја модерна настава по јазик, а тоа е стекнување на јазични компетенции и снаоѓање на учениците во реални комуникативни ситуации.

ЛИТЕРАТУРА

- Ballweg, S., Drumm, S., Hufeisen, B., Klippel, J. & Pilypaityte, L. (2017). *Wie lernt man die Fremdsprache Deutsch?*. München. Klett-Langenscheid
- Bimmel, P., Kast, B. & Neuner, G. (2011). *Deutschunterricht planen*. Berlin/Madrid/München/Warschau/Wien/Zürich. Langenscheid
- Bohn, R. (1999). *Probleme der Wortschatzarbeit*. München. Langenscheid
- Brinitzer, M., Hantschel, HJ., Kroemer, S., Möller-Frorath, M. & Rod, L. (2016). *DaF unterrichten*. Basiswissen Didaktik. Deutsch als Fremdsprache. Stuttgart. Klett
- Daskalovska, N. (2020) Vocabulary size at four stages of language development. *European Journal of English Language Teaching*, 6 (2). pp. 1-11
- Daskalovska, N. (2020) Приоди и активности за интегрирање на вокабуларот во наставата. *Palimpsest International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research*, 5 (9). pp. 225-238
- Günther, H., Kniffka, G. Knoop, G. & Riecke-Baulecke, T. (2021). *Basiswissen Lehrerbildung: Daf unterrichten*. Kallmeyer. 2. Auflage
- Heyd, G. (1990). *Deutsch lehren*. Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache. Frankfurt am Main. Verlag Moritz Diesterweg
- Ivanovska, B. & Xhaferri, G. (2023) Second language vocabulary acquisition and learning strategies. *Folia linguistica et litteraria*. pp. 357-363
- Müller, B-D. (1994). *Wortschatzarbeit und Bedeutungsvermittlung*. Berlin/München/Wien/Zürich/New York. Langenscheid
- Neuner, G. & Hunfeld, H. (1993). *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts*. Eine Einführung. Berlin und München: Langenscheidt
- Rösler, D. & Würffel, N. (2020). *Lehr- und Lernmedien*. Stuttgart. Ernst Klett Sprachen
- Spitzer, M. (2003). *Lernen. Gehirnforschung und die Schule des Lebens*. Berlin. Heidelberg https://is.muni.cz/el/1421/podzim2009/NJII_102/Wortschatvermittlung1.pdf